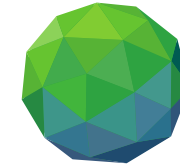

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

GREEN
CLIMATE
FUND

Հայաստանում կրկնակի (երկրորդային) ջրօգտագործման խրախուսման մեխանիզմների կիրառման ներուժի գնահատում

Հայտնաբերված բացեր և բարեփոխումների հնարավոր տարբերակներ՝ բարելավելու բնապահպանական վճարները (ջրառի վճարներ) և տնտեսական մեխանիզմները՝ Հայաստանում կրկնակի (երկրորդային) ջրօգտագործման ֆինանսական խթաններ ստեղծելու համար

«ԻՆՎԱՅՆԸՐՄԵՆԹ ԳՐՈՒՓ»

Օգոստոս 30, 2022

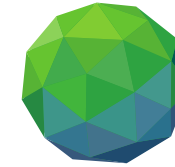
<http://environment.am>, info@environment.am

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

GREEN
CLIMATE
FUND

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Գլուխ 1` Բնօգտագործման վճարները (Ջրօգտագործման վճարներ) եվ ջրի կառավարման տնտեսական մեխանիզմները Հայաստանում

1.1. Բացթողումներ եվ խոչընդոտներ

1.2. Ներկայիս բնօգտագործման վճարների բարեփոխումների տարբերակներ

Գլուխ 2` ՀՀ-ում ջրօգտագործման վերաբերյալ ազգային քաղաքականությունը, իրավական ու ինստիտուցիոնալ կարգավորումները` երկրորդական ջրօգտագործման շեշտադրումով

Գլուխ 3` միջազգային հաջողված փորձը իրավական եվ ինստիտուցիոնալ կարգավորումների վերաբերյալ

3.1. Գործող իրավական դրույթներից և ուսումնասիրված միջազգային հաջողված փորձից քաղված դասեր

Գլուխ 4` Ջրի երկրորդական (Կրկնակի) օգտագործման վերաբերյալ առաջարկություններ

4.1. Չկնարուծարաններ

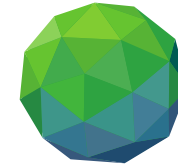
4.2. Արդյունաբերություն, մասնավորապես հանքարդյունաբերության ոլորտ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

GREEN
CLIMATE
FUND

ՄԻՋԱԶԳԱՅՆՈՐԵՆ ԸՆԴՈՒՆՎԱԾ ՏԵՐՄԻՆՆԵՐ ԵՎ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄՆԵՐ

Ջրային ռեսուրսների երկրորդային օգտագործում,

Ջրային ռեսուրսների կրկնակի/բազմակի օգտագործում,

Ջրի վերօգտագործում,

«Վճարում է աղտոտողը» սկզբունք,

«Օգտատերը վճարում է» սկզբունք,

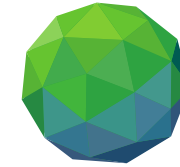
«Հրամայել և հսկել» քաղաքականություն:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

**GREEN
CLIMATE
FUND**

ԵՐԿՐՈՐԴԱՅԻՆ ՋՐՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հայաստանում ջրային ռեսուրսների աշխարհագրորեն և ժամանակային առումով անհամաչափ բաշխումից, ինչպես նաև կլիմայի փոփոխության տեսակետից խոցելիության աստիճանից՝ երկրորդային ջրօգտագործումը հրատապ է դառնում մասնավորապես.

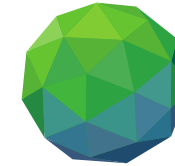
Արարատյան դաշտում ոռոգման խնդիրների լուծման և արդյունաբերության, մասնավորապես հանքարդյունաբերության ոլորտի կողմից ջրօգտագործման ծավալների մեծացման, աղտոտող նյութերի քանակների ավելացման և արտադրական պրոցեսների կանխատեսելիության տեսակետից:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

GREEN
CLIMATE
FUND

ՋՐԱՌԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

2019թ.-ի դրությամբ ոռոգման նպատակով տարեկան օգտագործվել է մոտ 1069,5 մլն մ³ ջուր, իսկ ձկնաբուծության համար՝ 754,3 մլն մ³: Տարեկան ջրառը տատանվում է 2.5 մլրդ մ³ ծավալների շուրջ և 2020 թվականին կազմել է 2.83 մլրդ մ³,

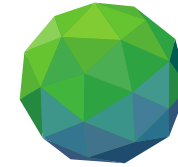
Ստորերկրյա ջրային ռեսուրսները կարևոր դեր են խաղում Հայաստանի ընդհանուր ջրային պաշարում: Ստորերկրյա ջրերն են օգտագործվում երկրում խմելու նպատակով օգտագործվող ջրի մոտ 96%-ի և ջրառի մոտ 40%-ի ապահովման համար:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

GREEN
CLIMATE
FUND

ՏԵՂՈՒՄՆԵՐ-ԳՈՒՈՐՇԻՎՑՈՒՄ ՄՈԴԵԼԱՎՈՐՈՒՄ

Ըստ Հայաստանի վիճակագրական ծառայությունների տեղումներ-
գույրչիացում մոդելավորման վերականգնվող քաղցրահամ ջրային
ռեսուրսները կազմում են 5.7 մլրդ մ³,

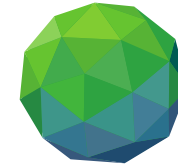
Ջրառաջարկի և ջրապահանջարկի տվյալների ճշգրտում:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

GREEN
CLIMATE
FUND

ԵՐԿՐՈՐԴԱՅԻՆ ՋՐՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՈԼՈՐՏՆԵՐԸ

Արարատյան դաշտի ձկնաբուծարանների կողմից օգտագործվող ջրերի երկրորդական օգտագործում,

Արդյունաբերության, մասնավորապես հանքարդյունաբերության ոլորտից ջրային ռեսուրսների երկրորդային կամ կրկնակի օգտագործում:

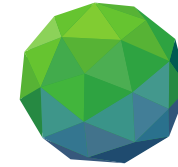
Հիմնավորումներ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

GREEN
CLIMATE
FUND

ԲՆՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՎՃԱՐՆԵՐԸ ԵՎ ՋՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄԵԽԱՆԻԶՄՆԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Գանձման դրույքաչափը չափազանց ցածր է (0.0-1.3 դրամ/մ³) ռեսուրսի օգտագործման համար,

Կազմում է մեկ խորանարդ մետր ջրօգտագործման համար,
2020 թվականին ընդհանուր առմամբ վճարվել է 593 միլիոն դրամ:

Ջրամատակարարող ընկերությունների կողմից ջրային ռեսուրսների օգտագործման համար սահմանված դրույքաչափերը 20 անգամ ավելի ցածր են:

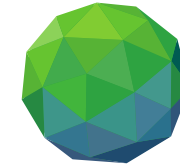

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

GREEN
CLIMATE
FUND

ՋՐՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

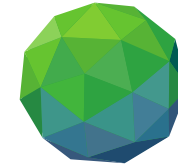
- ՀՀ ջրային օրենսգիրք
- ՀՀ Ջրի ազգային քաղաքականության հիմնադրույթների մասին օրենք
- ՀՀ ջրի ազգային ծրագրի մասին օրենք
- ՀՀ հարկային օրենսգիրք
- Սևանա լճի մասին ՀՀ օրենք
- Ջրի ազգային ծրագրի մասին ՀՀ օրենք
- ՀՀ ջրային օրենսգրքի 25.1 հոդվածը

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

GREEN
CLIMATE
FUND

ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԵՎ ԻՆՍՏԻՏՈՒՑԻՈՆԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿԻ ԲԱՑԵՐՆ ՈՒ ԽՈՉԸՆԴՈՏՆԵՐԸ

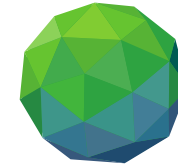
- Օրենսդրության ոչ հստակ ձևակերպումներ
- Երկրորդային, կրկնակի ջրօգտագործման տերմինների հստակության բացակայություն
- Ենթաօրենսդրական դաշտի բացակայություն
- Ջրի ազգային ծրագրի մեջ երկրորդական ջրօգտագործման պահանջների բացակայությունը
- Ոռոգման ջրի նորմերի վերաբերյալ ենթաօրենսդրական ակտերի բացակայություն:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

GREEN
CLIMATE
FUND

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԵՆՔՆԵՐԸ ԵՎ ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳԵՐԸ

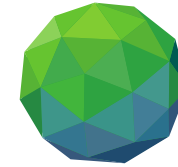
- ՄԱԿ-ի Եվրոպական տնտեսական հանձնաժողովի ջրի կոնվենցիա
- ՄԱԿ-ի ջրային հոսքերի կոնվենցիա
- Ջրի շրջանակային կարգադրություն
- Բաղաքային կեղտաջրերի մաքրման մասին կարգադրություն
- Ջրի վերաօգտագործման նվազագույն պահանջների ԵՄ կանոնակարգ
- Շրջանաձև տնտեսության գործողությունների ծրագիր 2020 թ
- ՄԱԿ-ի ջրային կոնվենցիայի ջրի և առողջության մասին արձանագրություն
- Համապարփակ և ընդլայնված գործընկերության համաձայնագիր (ՀԸԳՀ)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

GREEN
CLIMATE
FUND

ԵՄ ՋՐԻ ՋՐԱՅԻՆ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՓԱԹԵԹ

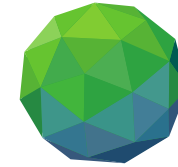
- ԵՄ ջրային դիրեկտիվ
- Ստորերկրյա ջրերի մասին դիրեկտիվ
- Հեղեղումների ռիսկի կառավարման դիրեկտիվ
- Շրջակա միջավայրի որակի ստանդարտների մասին դիրեկտիվ
- Ծովային միջավայրի ռազմավարության մասին դիրեկտիվ
- Բաղաքային կեղտաջրերի մաքրման մասին դիրեկտիվ
- Լողանքի ջրերի մասին դիրեկտիվ
- Խմելու ջրի մասին դիրեկտիվ
- Նիտրատների մասին դիրեկտիվ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

GREEN
CLIMATE
FUND

ԴԱՆԻԱՅԻ ՓՈՐՁԸ

Դանիայի կառավարությունը տնտեսական մեխանիզմների օգտագործումը առաջնային է դարձրել՝ հիմնավորելով հինգ հիմնան տնտեսական կետերով: Այս տնտեսական պատճառները համառոտ քննարկվում են զեկուլյցի այդ հատվածում՝ հիմնված Դանիայի հաջողված փորձի վրա:

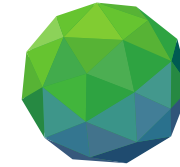
Ջրի որակը բարելավելու համար Դանիայի կառավարությունը 1987թ.-ին մեկնարկեց ջրային միջավայրի համար գործողությունների հեռահար պլանը, որի նպատակն էր, ի թիվս այլոց, նվազեցնել ազոտի և ֆոսֆորի արտահոսքը Դանիայի ջրային հոսանքներում, լճերում և ծովերում: Պլանի կիրարկումը էականորեն բարելավեց ջրային միջավայրի պայմանները: 1998 թ.-ին մեկնարկեց Ջրային միջավայրի նոր պլանը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

GREEN
CLIMATE
FUND

ԴԱՆԻԱՅԻ ՓՈՐՁԸ - 2

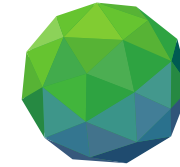
- Հարկումը շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցություն ունեցող (externalities) ծախսերն արտացոլում է տնտեսական գործունեության արդյունքում արտադրվող ապրանքների և ծառայությունների գների մեջ
- «կանաչ հարկերը» իրթանում են շրջակա միջավայրը վնասող գործողությունները կանխելու գործընթացը
- «կանաչ հարկերը» կարող են նաև խրախուսել նորարարությունը և նոր տեխնոլոգիաների զարգացումը
- Հարկերից ստացված եկամուտը կարող է օգտագործվել նաև այլ հարկերը նվազեցնելու համար (օրինակ՝ աշխատանքային հարկերը)
- Հարկերը ենթադրում են ավելի քիչ վարչարարություն

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

GREEN
CLIMATE
FUND

ՎՐԱՍՏԱՆԻ ՓՈՐՁԸ

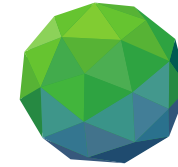
- Գյուղատնտեսական կարիքների համար մակերևութային ջրերի ջրառը ավելի քան կրկնապատկվել է 2003 թ.-ից,
- Ջրի ներկայիս ցածր սակագները չեն խրախուսում ջրաչափեր տեղադրելու համար ներդրումներ կատարելու գործընթացը,
- Ջրից անօրինական օգտվելու համար ցածր տուգանքները չեն կանգնեցնում պոտենցիալ չարաչափողներին և նպաստում են կոմերցիոն կորուստների բարձր մակարդակին,
- Բիզնես ոլորտի համար ջրի սակագինը 20 անգամ ավելի բարձր է, քան հաշվառված բնակիչ բաժանորդների համանման սակագները:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

GREEN
CLIMATE
FUND

ԱՄՆ-Ի ՀՐԱՄԱՅԵԼ ԵՎ ՀՍԿԵԼՈՒԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱԿՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

- Ջրի վերօգտագործման գործողությունների ծրագիրն ԱՄՆ-ում նշակվել է 2019 թ.-ից,
- ԱՄՆ հասարակությունը ընդունում է, որ որ ոռոգման համար վերամշակված ջուրն ունի մի շարք առավելություններ, սակայն հանրության վերամշակված ջուրը՝ որպես խմելու ջրի աղբյուր օգտագործելու վերաբերյալ մտահոգությունները շատ են,
- Հանախորդների համար, ովքեր չեն կարող հանդուրժել մատակարարումների անորոշությունը, վերամշակված ջրի աղբյուրը, որը գերծ է սահմանափակումներից, կարող է ավելի արժեքավոր լինել, քան ջրի ավանդական մատակարարուման ձևերը:

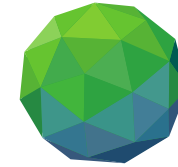

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

GREEN
CLIMATE
FUND

ՋՐԻ ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ (ԿՐԿՆԱԿԻ) ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՆԵՐԴՐՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԽՈՉԸՆԴՈՏԸ

Ջրօգտագործման վճարների ցածր դրույքաչափերը որևէ կերպ չեն խթանում ջրի խնայողությունը, կլինի դա երկրորդային ջրօգտագործման թե նոր տեխնոլոգիաների ներդրմամբ ավելի ցածր ջրօգտագործման ծավալների;

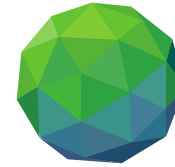
Առկա բնօգտագործման վճարների համակարգի արմատական փոփոխություն չիրականացնելու դեպքում երկրորդական ջրօգտագործման խթանումը տնտեսական մեխանիզմների միջոցով բավական խնդրահարույց է:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

GREEN
CLIMATE
FUND

ԵԿՎԱՄՈՒՏՆԵՐԻ ՄԱՔՍԻՄԱԼԱՑՄԱՆ ՄՈԴԵԼԱՎՈՐՈՒՄ

$$\text{MAX GDP} = Dt(W_{p,tD} + W_{p,tI} + W_{p,tA} + W_{p,tH}), \text{ որտեղ}$$

MAX GDP – մաքսիմալ ՀՆԱ

Dt – «t» դիսկոնտի ժամանակահատվածը

$W_{p,t}$ – ջրի գինը «t» ժամանակահատվածի համար

D – խմելու և կենցաղային ջրի օգտագործումը

I – արդյունաբերական ջրօգտագործում

A – գյուղատնտեսական ջրօգտագործում

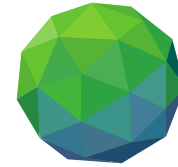
H – հիդրոէներգետիկ ջրօգտագործում

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

GREEN
CLIMATE
FUND

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

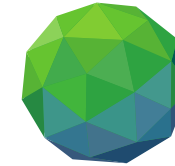
Գործող բնօգտագործման ցածր դրույքաչափերի և օրենսդրական ոչ հստակ ձևակերպումների պահմաններում ՀՀ ջրային օրենսգրքի 25.1 հոդվածը չի կարող էական ազդեցություն ունենալ և խթանել երկրորդային ջրօգտագործման ծավալների ավելացմանը, առաջարկվում է վերաձևակերպել հոդվածը և թողնել միայն երկրորդային ջրօգտագործման դեպքում բնօգտագործման վճարի գրոյական դրույքաչափի վերաբերյալ սահմանումը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

GREEN
CLIMATE
FUND

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ - 2

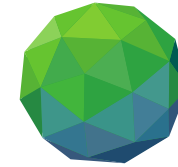
- Հստակեցնել կրկնակի/երկրորդային ջրօգտագործման հետ առնչվող անձանց իրավունքները և պարտականությունները, ջրօգտագործման թույլտվության պահանջը,
- Երկրորդական (կրկնակի) ջրօգտագործման տերմինների փոխարեն ՀՀ ջրային օրենսգրքում և հարակից օրենսդրական ակտերում ամրագրել միջազգայնորեն ընդունված առավել հստակ ձևակերպում:
- Առաջարկվում է օգտագործել «Ջրի Վերօգտագործում» սահմանումը,
- Վերանայել ջրօգտագործման վճարների դրույքաչափերը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

GREEN
CLIMATE
FUND

ԱՌՎՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ - 3

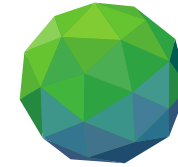
- Արարատյան դաշտում ձկնաբուծական ոլորտին ջրօգտագործման թույլտվություններ տրամադրելուց պարտադիր պայման դարձնել ոռոգման համակարգ ջրի մղումը կամ համապատասխան ոռոգման ենթակառուցվածքների ստեղծումը՝ համապատասխան տվյալ տարածաշրջանի ոռոգման ջրերի պահանջի,
- Հետևել ՀՀ կառավարության 2019 թ.-ի օգոստոսի 29-ի 1148-ն որոշմամբ սահմանված Արարատյան դաշտավայրում գործող ձկնաբուծական տնտեսությունների համար տարեկան ծավալի չափաքանակներին,
- Օրենսդրորեն հստակեցնել, թե ինչ պայմաններ կարող են ներկայացվել ջրօգտագործման թույլտվությունների տրամադրման ժամանակ և պայմանների սպառիչ ցանկը հաստատել իրավական ակտով:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

GREEN
CLIMATE
FUND

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ - 4

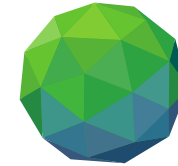
- Սահմանել ոռոգման ջրերի նորմերը, որոնք իրենց հերթին կարիք ունեն պարբերական թարմացման,
- Ջրի սպառման ծավալները կառավարելու համար ներդաշնակեցնել երկու՝ «հրամայել և հսկելու» և հարկման մեթոդներից լավագույնը հայաստանյան իրականության համար,
- Չնայած օրենսդրությամբ հստակ, ոչ հայեցողական ձևով սահմանված է բնօգտագործման վճարի դեպքում արտոնություն տրամադրելը, և այն չի սահմանվել, առաջարկում ենք ոչ թե ուղղակիորեն նշված գործիքով արտոնության դրույթ ավելացնել հարկային օրենսգրքում, այլ նախ կատարել տարբեր հարկատեսակների վրա փոփոխություններով ազդեցության գնահատման վերլուծություն:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

GREEN
CLIMATE
FUND

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ - 5

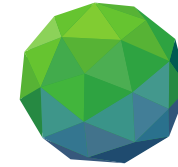
- Առաջարկվում է որպես հարկային արտոնություն քննարկել ԱԱՀ-ից ազատման հարցը այնպիսի ապրանքների ներմուծման, ապրանքների մատակարարման, աշխատանքների կատարման և ծառայությունների մատուցման համար, որոնք ուղղված են ջրի կրկնակի օգտագործմանը:
- Բոլոր այսպիսի դեպքերում ևս օգտագործված ջրի մշակումը/որակի լավարկումը և կրկնակի ջրօգտագործումը խթանելու համար անհրաժեշտ է լրացուցիչ շուկայական/իրավական խթաններ մշակել՝ վնասակար նյութերով արտահոսքը բացառելու համար: Առաջարկվում է դիտարկել առաջնային ջրառ իրականացնողին ջրի լավարկում իրականացնելուց հետո այն երրորդ անձին վաճառելու իրավունքի տրամադրումը, այսինքն, այս դեպքում երրորդ անձի՝ որպես կրկնակի ջրօգտագործողի համար ջուրը չի լինի անվճար:
- Վնասակար նյութի չափաքանակները գերազանցող ծավալի համար կիրառել պատասխանատվության ենթարկման կարգավորում:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

GREEN
CLIMATE
FUND

ՇՆՈՐՀԱԿԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ

<http://environment.am>